

Bergsfjord utviklingslag
Postboks 1048
9580 Bergsfjord
epost: info@land.no

2018-01-04

Olje- og energidepartementet
c/o NVE
epost: nve@nve.no

Klage på vassdragskonsesjon gitt til Ymber AS 04.12.2017

ref NVE 201001376-29

Bergsfjord utviklingslag viser til brev datert 04.12.2017 med vedlegg der NVE gir Ymber AS tillatelse til å bygge og drive Bergsfjord kraftverk. Bergsfjord utviklingslag vil med dette brevet klage på vedtaket.

Bergsfjord utviklingslag representerer innbyggerne i Bergsfjord ("de allmenne og private interesser" ref vannressursloven § 25). Vi registrerer at NVE i sin tillatelse har lagt liten vekt på vår høringsuttalelse.

Bergsfjord utviklingslag ser det som uheldig at saksbehandler ikke var med på befaringen som ble holdt 27. september 2016.

Konsesjonsvilkårene er formulert som om Ymber AS skal bygge et nytt kraftverk. Bergsfjord kraftverk ble bygd for nærmere 60 år siden. Etter vår vurdering blander NVE sammen argumentasjon for bygging av småkraftverk og økning av produksjonen. Denne saken gjelder økning av produksjonen i et allerede eksisterende anlegg og må vurderes ut fra det.

BEGRUNNELSE FOR KLAGEN

Sammendrag

Bergsfjord utviklingslag mener at de vilkår om reguleringsgrenser og vannslipping som er gitt i Vassdragskonsesjonen vil gi store negative konsekvenser for friluftsliv, landskap og næringsliv i området. De negative konsekvensene vil være av et slikt omfang for lokalsamfunnet at de overskrider fordelene ved tiltaket.

Bergsfjord kraftverk ble bygd ut i 1958 og satt i produksjon i 1959. Bergsfjordvannet og Bergsfjordelva ble regulert, noe som medførte at Bergsfjordelva siden har vært tørrlagt ca 9 måneder i året. NVEs vassdragskonsesjon vil resultere i at selv med den foreslåtte minstevannføringen vil elva framstå som tørrlagt i mer enn 11 måneder i året. Elveløpets beskaffenhet er slik at en minstevannføring på 90 l/s knapt vil være synlig.

NVEs vassdragskonsesjon betyr en vesentlig endring i forhold til manøvreringsmønsteret som har vært så langt i driften av kraftverket. Det åpnes for en ”naturlig variasjon” i vannstanden sommerstid. Sletta innerst ved den østlige delen vil bli ødelagt som rekreasjonsområde. Den bruksmessige og visuelle opplevelsen av området blir vesentlig forringet.

Bergsfjordvannet har i dag ingen ”naturlig variasjon” i vannstanden. Vannet fylles i juni og vannstanden holdes på dette nivået (vann i overløpet, kote 97) til ut i september.

Samfunnsmessig har Bergsfjord innbyggere gjennom Bergsfjord kraftverk siden 1959 gitt et for bygda betydelig bidrag til storsamfunnet gjennom produksjon av miljøvennlig og fornybar energi. Produksjonen før ombyggingen i 2007 er anslått til 2,5 GWh pr år, noe som tilsvarer en redusert CO2mengde på ca 1300 tonn pr år siden 1959. Vi finner det urimelig at vårt nærmiljø skal belastes ytterligere gjennom en økt regulering av Bergsfjordvannet og Bergsfjordelva.

Bergsfjord utviklingslag vurderer de samfunnsmessige konsekvenser slik:

- Ymber vil få økte inntekter ved økt produksjon.
- I forbindelse med installasjon av nytt aggregat ble kraftverket fjernstyrt. Dette er et kostnadsbesparende tiltak for Ymber.
- For Bergsfjord betyr det bortfall av en arbeidsplass.
- Bortfall av arbeidsplasser bidrar ikke til å opprettholde lokal bosetning.
- Tiltaket vil medføre at Bergsfjord vil miste et av sine viktigste særpreg, nemlig et hvit brusende elv gjennom bygda. Synet og lyden av elva trekker mange til bygda sommerstid. Svikt i antall tilreisende vil ha negativ innvirkning på det lokale næringsliv.
- En utvidelse av Bergsfjord kraftverk vil ikke gi økning i skatteinntektene siden den foreslåtte utvidelse antas å få en negativ innvirkning på det lokale næringsliv.

Kommentarer til NVEs ”Vassdragskonsesjon” og ”Bakgrunn for vedtak”

I teksten under er sitater fra NVEs dokumenter skrevet med kursiv mens Bergsfjord utviklingslags kommentarer skrevet med uthevet skrift.

Sitat fra NVEs dokumenter – Vassdragskonsesjon og Bakgrunn for vedtak

Bergsfjord utviklingslags kommentarer

A. NVEs Vassdragskonsesjon

1. Reguleringsgrenser og vannslipping

Alt tilsig etter 1. juni skal gå til oppfylling og slipp av minstevannføring inntil vannstanden når kote 96..... Deretter holdes vannstanden innenfor HRV – 1 m (naturlig variasjon) til 30. september.

I tiden 1. juni – 30. september skal det slippes en minstevannføring på 90 l/s fra Bergsfjordvannet.

Dette er en betydelig endring i forhold til manøvreringsmønsteret som har vært så langt i driften av kraftverket. Dette manøvreringsreglementet vil medføre at elva vil kunne bli så godt som tørrlagt i mer enn 11 måneder i året.

Dagens situasjon er at Bergsfjordvannet fylles i juni og det er vann i overløpet til ut i september. Bergsfjordelva går i denne perioden som et hvitt, brusende bånd gjennom bygda fra overløpet og ut i fjorden.

Når Bergsfjordvannet er fylt opp, er det ingen ”naturlig variasjon” i vannstanden. Som nevnt er fylles vannet i juni og vannstanden holdes på dette nivået (vann i overløpet, kote 97) til ut i september.

3. Konesjonærs ansvar ved anlegg/drift m.v.

Konesjonæren plikter å påse at han selv.....unngår ødeleggelse av ...landskapsområder....på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart:

Områdenes naturskjønnhet og egenart vil bli ødelagt dersom det ikke vil være vann i den øverste delen av elva og sterkt redusert vannføring (90 l/s) i resten av elva sommerstid. Elveløpets beskaffenhet er slik at en minstevannføring på 90 l/s knapt vil være synlig.

4. Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Konesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

For å opprettholde det landskapsarkitektoniske bildet må det slippes vann i overløpet i perioden 10. juni til 15. september.

5. Naturforvaltning

Punkt III - Konesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av Miljødirektoratet å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid eller ev. regulering tas vare på i størst mulig grad.

NVEs vilkår i punkt 1 om "naturlig variasjon" og minstevannføring vil medføre at

- **friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier blir sterkt redusert.**
- **det ikke vil være vann i den øverste godt synlige delen av Bergsfjordelva (fra overløpet til punktet for utslipp av minstevannføringen). Denne delen av elva er det første man ser når man kommer til Bergsfjord.**
- **synet og lyden av den brusende elva vil være borte.**
- **i perioder med en vannstand på kote 96 vil det bli en skjemmende strandsone rundt Bergsfjordvannet.**
- **den populære rasteplassen/bålplassen som er anlagt i forbindelse med fiske innerst ved Bergsfjordvannet, vil bli lite attraktiv. Når vannet ikke er fylt opp, vil det bli et stort område som er tørrlagt fordi den indre delen av vannet er svært grunn.**

B. NVEs Bakgrunn for vedtak

NVEs oppsummering (side 1-2 i dokumentet)

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 3,7 GWh/år i fornybar og regulerbar energiproduksjon, en økning på 1,2 GWh/år.....Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag for fornybar energiproduksjon,...

Etter vår vurdering blander NVE sammen argumentasjon for bygging av småkraftverk og økning av produksjonen. Denne saken gjelder økning av produksjonen i et allerede eksisterende anlegg og må vurderes ut fra det.

Søker har ikke bedt om å utføre nye inngrep i vassdraget, men kun å få tillatelse til å utnytte økt slukeevne og installert effekt i nytt aggregat i kraftverket.

Nytt aggregat ble installert i 2006 og satt i drift i 2007 uten at det ble søkt om økt produksjon. Ymbers søknad om konsesjon ble først sendt etter at Bergsfjord utviklingslag i 2007 gjorde NVE oppmerksom på den planlagt økte produksjonen. Økt utnyttelse med nytt aggregat vil medføre nye inngrep i vassdraget ved at vannføringen i Bergsfjordelva blir sterkt redusert sommerstid og at vannstanden i Bergsfjordvannet vil variere.

NVE har i vurderingen av konsesjonsspørsmålet for Bergsfjord kraftverk lagt vekt på virkningen som en økning i slukeevnen med regulering av Bergsfjordvatnet og fraføring av vann på berørt elvestrekning vil få for naturmangfold, landskap og friluftsliv.

Både Loppa kommune og lokale lag, foreninger og enkeltpersoner har gått i mot økningen av hensyn til friluftsliv og landskap. Fylkesmannen i Finnmark ber om at reguleringen av Bergsfjordvannet reduseres av hensyn til fisk og fiske.

NVE skriver i sitt bakgrunnsdokument (side 5) at "Bergsfjordelva renner bygda Bergsfjord og utgjør en viktig del av bygdebildet. Den viktigste virkningen av økt slukeevne er endret manøvrering av Bergsfjordvannet og forlengelse av perioden med tørrlegging eller sterkt redusert vannføring i Bergsfjordelva."

NVE velger likevel å tillegge de kommersielle interesser større vekt enn lokalbefolkningens interesser. En lokalbefolkning som allerede har gitt et betydelig bidrag til utnyttelse av fornybar energi gjennom produksjonen ved Bergsfjord kraftverk siden 1959.

Stort sommertilsig fra et nedbørfelt med en betydelig breandel gjør at omsøkt slukeevne og regulering vil gi bedre ressursutnyttelse og flomdemping i vassdraget uten nye arealinngrep.

Flomdemping kan oppnås ved økt produksjon i de perioder hvor vannføringen i overløpet tilsier det.

Periodene med overløp og stor vannføring i elva blir vesentlig kortere enn før utvidelsen da utnyttet vannmengde til kraftproduksjon øker fra 54 til 81 % av tilsiget med planlagt slipp av minstevannføring.

Stort tilsig sommerstid vil gi overløp i perioder, men ikke av samme omfang som før utvidelsen av kraftverket.

Samtidig vil utvidelsen gi en produksjonsgevinst på 1,2 GWh/år i fornybar og regulert energiproduksjon.

Kraftverkets produksjon vil øke med 1,2 GWh/år. NVE sier selv at "dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon". NVE gjør ingen vurdering av hva disse endringene vil bety for lokalbefolkningen. Områdets betydning for rekreasjon, friluftsliv, naturopplevelser og næringsliv drøftes ikke.

Etter vår oppfatning har lang tids regulering ned til dette nivået (kote 90) allerede etablert et livsmiljø som gjør at røya overlever når magasinet er nedtappet på ettervinteren og våren.

NVE sier på side 12 i dokumentet: Det synes uomtvistet at vatnet etter ombygging av dammen har vært regulert ned til kote 90. Ombyggingen var ferdig i 2010. "Lang tids bruk" vil altså si de siste sju årenes drift i et kraftverk som har vært i drift i nærmere 60 år.

Etter ombyggingen har Bergsfjordvannet blitt tappet lenger ned om vinteren. Oppvekstvilkårene for fisken (røye og ørret) er blitt vesentlig forringet fordi omtrent halve sjøarealet blir tørrlagt.

Nasjonale laksevassdrag (side 7)

Bergsfjordelva hadde en god bestand av sjørøye før det gamle kraftverket ble satt i drift i 1959.

Dette er ikke korrekt.

Bestanden av sjørøye var god inntil 2002 da Ymber igangsatte et stort arbeid med utskifting/nedgraving av rørene i rørgata. Overskuddsmasse ble dumpet i elva og kulpene i elva ble fylt med løsmasse da de midlertidige anleggsveiene over elva ble vasket bort.

Høring og distriktsbehandling (side 7)

Bergsfjord utviklingslag ser det som uheldig at saksbehandler ikke var med på beferingen som ble holdt 27. september 2016.

Både Loppa kommune og lokale lag, foreninger og enkeltpersoner har gått i mot økningen av hensyn til friluftsliv og landskap.

Fylkesmannen i Finnmark ber om at reguleringen av Bergsfjordvannet reduseres av hensyn til fisk og fiske. NVE velger å se bort fra de faglige synspunkter som kommer fra fylkesmannen.

Utdrag av Ymber AS' kommentarer til høringsuttalelsen fra Bergsfjord utviklingslag er gjengitt på side 10. Det påstås at det "framkommer mange uriktige/usaklige og udokumenterte påstander fra utviklingslaget".

Bergsfjord utviklingslag har følgende kommentarer til Ymbers uttalelse:

Bl.a. ble anleggsveien oppgradert for flere hundre tusen, slik at publikum på en sikker og god måte skulle få adkomsten med personbil til magasinet som fra før av var et populært utgangspunkt for utflukter i området.

Anleggsveien ble oppgradert i forbindelse med pålagt utbedring av dammen for å kunne kjøre opp med anleggsmaskiner.

Det ble utarbeidet miljøplan for arbeidet (utbedring av dammen) som ble grundig fulgt opp gjennom hele anleggsperioden.

Som nevnt i vår høringsuttalelse ble det et billass betong pumpet ut i elveløpet. "Betongelva" ble anslått til å være minst 30 m lang, 2m bred og 1,5 m tykk på det tykkeste. Opprydding ble først gjort etter at utviklingslaget hadde varslet Loppa kommune og fylkesmannen i epost 25. mai 2009.

Ymber påtok seg uoppfordret om å rydde opp og kjøre vekk søppel og skrot som lå i naturen i nærheten av anlegget...

10. juni 2010 sendte utviklingslaget en epost til NVE og Ymber med en liste med 15 punkter og bilder av etterlatenskaper fra nye og gamle prosjekter som vi mente Ymber måtte rydde opp i. Dette ble også tatt opp med Ymber under beferingen 22. juni samme år. Ymber har ryddet opp det meste, men arbeidet ble ikke gjort uoppfordret slik Ymber hevder.

NVEs vurdering (side 10 - 18)**Hydrologiske virkninger av utbyggingen**

stor reguleringsgrad demper mye av flommene (side 10)

Flomdemping kan oppnås ved økt produksjon i de perioder hvor vannføringen i overløpet tilsier det.

Før utvidelsen kunne Bergsfjordvannet være fullt fra primo juni – medio juli, om lag én til halvannen måned tidligere. (side 11)

Dette er ikke korrekt.

Det seneste registrerte tidspunkt for overløp har vært 25. juni, altså to måneder tidligere enn nevnt i den foreslåtte utvidelsen av kraftverket.

Vi forholder oss til en reguleringshøyde mellom kote 90 og 97. (side 12)

NVE slår fast at vannet fra 2010 (etter ombygging av dammen) er regulert ned til kote 90. Hva som har vært laveste regulerte høyde i perioden 1959 til 2009 synes å være uten interesse. Lokalbefolkningens påstand dokumentert med kart og bilder om at større deler av vannet nå blir tørrlagt enn før ombyggingen ikke blir tatt til følge.

Elva renner gjennom tettbebyggelsen i Bergsfjord og var før en viktig del av landskapsbildet om sommeren. (side 17)

Elva er fortsatt en viktig del av landskapsbildet – og slik ønsker vi at den fortsatt skal være!

Periodene med overløp og stor vannføring i elva blir vesentlig kortere enn før utvidelsen da utnyttet vannmengde til kraftproduksjon øker fra 54 til 81 % av tilsiget med planlagt slipp av minstevannføring. NVE er enig med høringspartene i at dette er negativt for landskap og friluftsliv (side 17)

Den utnyttede vannmengden økes med 50 %, men de negative virkninger økningen har for nærmiljøet tillegges minimal betydning og tas ikke til følge.

Ulempene for landskap og friluftsliv kan avbøtes med sesongtilpasset minstevannføring i elva og et manøvreringsreglement som vil sikre rask oppfylling av magasinet under snøsmeltingen og en vannstand som vil ivareta landskap og friluftsliv om sommeren. Stort tilsig sommerstid vil gi overløp i perioder, men ikke av samme omfang som før utvidelsen” (side 17-18)

Etter Bergsfjord utviklingslags mening kan avbøtende tiltak ikke kompensere for de negative virkningene det foreslåtte manøvreringsreglement vil få på landskap og friluftsliv.

Samfunnsmessige fordeler (side 18)

Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre vil Bergsfjord kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Dette er en standardformulering. Det er ikke ført noen begrunnelse for de enkelte elementer i formuleringen.

Bergsfjord utviklingslag vurderer de samfunnsmessige konsekvenser slik:

- **Ymber vil få økte inntekter ved økt produksjon.**
- **I forbindelse med installasjon av nytt aggregat ble kraftverket fjernstyrt. Dette er et kostnadsbesparende tiltak for Ymber.**
- **For Bergsfjord betyr det bortfall av en arbeidsplass.**
- **Bortfall av arbeidsplasser bidrar ikke til å opprettholde lokal bosetning.**
- **Tiltaket vil medføre at Bergsfjord vil miste et av sine viktigste særpreg, nemlig et hvit brusende elv gjennom bygda. Synet og lyden av elva trekker mange til bygda sommerstid. Svikt i antall tilreisende vil ha negativ innvirkning på det lokale næringsliv.**
- **En utvidelse av Bergsfjord kraftverk vil ikke gi økning i skatteinntektene siden den foreslåtte utvidelse antas å få en negativ innvirkning på det lokale næringsliv.**

Hilsen
Bergsfjord utviklingslag
Berit Land
leder